

La neteja domiciliària

Des de fa alguns anys i per iniciativa municipal està funcionant en el poble un servei de neteja domiciliària, destinat a *fer dissabte* a les cases dels veïns que, mancats de recursos econòmics i per raó de la seva edat o per mor d'una malaltia, no poden realitzar ells mateixos. En vista que no sembla viable la creació d'una residència, consideram que, juntament amb un menjador comunitari, és una bona idea per atendre les necessitats bàsiques dels nostres majors.

Però, com gairebé sempre sol passar quan es tracta d'empreses finançades amb doblers públics, paral·lelament amb el servei ha nascut una picaresca atribuïble a la mala aplicació que l'Ajuntament li esta donant. Així resulta que persones que disposen de béns milionaris -sigui en doblers o en immobles-, o que tenen familiars que els podrien atendre perfectament -i més si els han fet hereus- estan utilitzant un servei que pagam entre tots els llorencins, alguns, potser, més necessitats que els mateixos usuaris.

Aquest fet, a més, esta provocant una competència deslleial entre el col·lectiu de netejadores professionals, ja que si un particular aconsegueix que l'Ajuntament li faci dissabte no té per què gastar-se uns doblers per pagar les dones que s'hi dediquen, i poc a poc estan perdent clients i feina. I aquí entram en un altre problema de favoritisme, perquè probablement només aconsegueixin la plaça municipal aquelles dones que ho tenen bé amb algun regidor de l'equip de govern.

Per tot això seria desitjable una resposta a les preguntes que inevitablement es fa la gent: Qui té dret a utilitzar el servei de neteja, tot el poble o només els més necessitats? On consten les condicions per accedir-hi, si n'hi ha? Quin estament municipal ho decideix? Què costa a l'Ajuntament?

Essent aquest un tema que provoca airosos comentaris entre la gent i no precisament per alabar-lo, seria bo que els responsables donassin una explicació pública i contestassin aquestes preguntes, a fi de tallar de rel les suspicàcies que tot favoritisme comporta.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca).

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Abril de 1996

Número 226

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: *Associació Cultural Flor de Card*

Imprimeix: *Gràfiques Muntaner* (Manacor)

Director: Josep Cortès Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
Guillem Quina
Joan Santandreu
Guillem Soler

Col·laboren

		Portada
M.A. Cortès		
PSM	Son Peretó	3
Diversos	Batec	4
Ignasi Umbert	Gastronomia	6
	Rovadeta	6
	Música	8
	Réplica al PSM	16
	Globus	17
Nicolau/Simonet	Demografia	8
Pere Santandreu	Convivència	9
Taberner/Ferriol	Dia de les Illes	10
Joan Mascaró	Lira d'Or	11
Jaume Galmés	Edison Simons	12
	Robert Marteau	14
A.P.F.M.	Pasarius	15
Josep Cortès	Tal dia...	15
	Ca'n Blau	20
Bartomeu Catany	Ses Garrigues...	18
Carlos Garrido	Plou...	19
Gabinet de premsa	L'Avantguarda	21
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	23
Jaume Salas	Això era...	24
Isabel Nicolau	Distribució	

L'estació de transferència de Son Peretó

En el punt 7 de l'ordre del dia del ple ordinari del 18 d'abril es va tractar una sol·licitud de l'Ajuntament de Manacor a la qual es demanava que el plenari del nostre Ajuntament recolzàs la sol·licitud de canvi d'ubicació de l'estació de transferència de residus sòlids de Son Peretó. I com que és aquest un tema en el qual avui tothom hi està d'acord, però que no sempre ha estat així, el nostre partit creu necessari fer saber alguns aspectes que la gent no coneix gaire bé.

Dia 17 de febrer de 1993 el GOB va donar entrada a l'Ajuntament de Sant Llorenç d'un escrit que, en els seus paràgrafs més significatius, deia:

"En aquests moments es troba a informació pública l'Estudi d'Avaluació d'Impacte Ambiental de la Planta Incineradora de Son Reus (Palma) per al tractament dels Residus Sòlids Urbans de Mallorca.

*...
L'expedient administratiu exposat públicament no és complert, ja que no inclou els estudis referits a altres aspectes del projecte, com les estacions de transferència (...).*

*...
Per tot això sol·licita que per part de l'Ajuntament s'estudiï el tema i se presenti davant el Consell Insular de Mallorca i davant la Direcció General del Medi Ambient un informe contrari al sistema de tractament proposat."*

L'escrit anava acompanyat de 18 pàgines amb les 34 alegacions que el grup ecologista considerava que es podien fer al sistema escollit per eliminar els residus sòlids. Per la seva importància en destacam algunes:

"Aquest estudi presenta un greu defecte de forma, perquè només es refereix a la planta d'incineració dels residus sòlids urbans (RSU) de Son Reus, a Palma de Mallorca. Manquen, evidentment, les avaluacions d'impacte ambiental de l'abocador imprescindible per dipositar les cendres i escòries tòxiques resultants del procés d'incineració, i les de les 7 estacions de transferència projectades per l'empresa TIRME, que formen part del projecte i en comparteixen l'impacte ambiental de manera inseparable.

*...
No s'ha consultat la població afectada (...). Això demostra la manca absoluta d'interès, per part de les autoritats implicades, d'informar els ciutadans i de sol·licitar la seva participació en assumptes del seu interès.*

*...
S'afirma que no farà falta ni requalificar nous terrenys; consideram que aquesta nova omisió de cap mena de referències als terrenys necessaris per a la construcció dels abocadors de residus sòlids i de les 7 estacions de transferència novament falseja l'impacte global del projecte.*

Aquest escrit, amb les 34 alegacions esmentades abans, va ser tractat a la Comissió de Govern de dia 30 de març de 1993, a la qual hi assistiren el batle, Miquel Vaquer, en Mateu Puigròs i en Bartomeu Mestre, a més d'en Joan Santandreu, que hi era només com a convidat perquè encara no havia ocupat oficialment el lloc deixat per na Jerònia Mesquida. Segons una anotació manual del Secretari, en fou entregada una còpia completa al batle i una altra a Bartomeu Mestre, regidor de Manteniment, perquè se la poguessin estudiar detingudament si n'estaven interessats.

Per això, quan el nostre representant, Antoni Sansó, a l'esmentat plenari del 18 d'abril, va demanar a veure si algun membre de l'Ajuntament s'havia te-

mut, feia un parell d'anys, de la ubicació de l'estació de transferència, segons publicava Josep Cortès en el darrer número de la revista Flor de Card, no va obtenir cap resposta. Era evident que si que se n'havien temut -i fins i tot potser alguns n'havien estat col·laboradors-, però avui no era convenient ni popular divulgar-ho i valia més dissimular i recolzar la proposta de canvi de manera estusiasta.

Com a simple anècdota, però que dona una idea del grau d'informació del representant d'Unió Mallorquina, val la pena reproduir el comentari que va fer quan es tractava el tema: "Lo que hauríem de fer és presentar una moció perquè tanquin a sa presó an es que va fer que posassin s'estació de transferència a Son Peretó". Naturalment, ni el batle ni en Bartomeu Mestre van fer cap comentari al respecte.

A hores d'ara -22 d'abril- sembla que hi ha la possibilitat de què es canviï la ubicació de l'estació de Son Peretó, ja que la presidenta del Consell Insular de Mallorca, un representant del Govern Balear i l'empresa TIRME pareix que hi vénen a bé de manera oficiosa, encara que no s'hagi pres cap acord oficial en aquest sentit. Es parla de situar-la al lloc on actualment aboquen els fems de Manacor, a la carretera de Conies, i al propietari també li va bé. Si és així, cosa que esperam, ens podrem sentir ben satisfets de què, una vegada més, la pressió de la gent hagi fet canviar una decisió política -o econòmica- totalment equivocada i contrària als interessos mediambientals i culturals del poble.

Ara només cal fer vots perquè aquells que en el seu moment es quedaren mans aplegades -si és que no havien col·laborat en la recerca de l'indret on ubicar l'estació- no pretenguin apuntar-se el canvi com un llogre personal i encara hi vulguin cercar una rentabilitat política.

CONCERTS

Com és de costum per aquestes dates de Pasqua, dia 30 de març la Banda Municipal del nostre poble ens oferí un concert en el qual poguérem escoltar peces de tan gran magnitud com "Carmina Burana", "La leyenda del beso", "Oregon" i "Luisa Martin", entre d'altres.

També la nostra banda, el divendres dia 12 d'abril, ens va oferir un altre concert com a acte de cloenda del "I curs de direcció" fet a les Balears. Com a excepció, no fou dirigit per Francesc Sapiña, sinó pels qui participaren en el curset.

Durant el descans, el batle i el director de la banda feren entrega d'uns llibres sobre Sant Llorenç i la banda a tots els participants i al professor Lluís Sanjaime. Després, també com és costum, hi hagué un refresc per tots els membres de la banda a la Unitat Sanitària.

PORT AVENTURA

Dia 13 d'abril la banda de Sant Llorenç i alguns simpatitzants grans i petits s'embarcaren cap a Barcelona per passar el dia a Port Aventura. Partiren de la plaça de l'Ajuntament a les 4'30 h. de la matinada i a les 10 del matí arribaren a destí.

Passaren tot el dia allà i tots tingueren l'oportunitat de veure l'ambient dels cinc móns, tots ben diferents.

Els més joves no s'aturaren de pujar a les atraccions, i els més grans tingueren tot el dia per passejar pels jardins en góndola, en tren, ...

L'endemà, diumenge, anaren a Barcelona a dinar i el capvespre al zoo. L'horabaixa tornaren ben cansats cap a la vila i amb unes bones ganes de tornar-hi l'any que ve.

VIOLÍ I GUITARRA

El dissabte 13 d'abril, la violinista carrionera Maria Antònia Pons-Estel Tugores i el guitarrista barceloní David Manzanares ens oferiren un bell programa que ens conduí per un petit recorregut a través del repertori de violí i guitarra. Passaren de "La romanesca", de Ferdinand Sor al "Duo Concertant", op. 27, de Ferdinando Carulli, i després al "Grand duetto concertante", op. 52 de Mauro Giuliani i a un

"Diàleg inquiet: fantasia per a violí i guitarra", de David Manzanares.

GABINET D'ESTÈTICA

Dia 30 de març la nostra jove veïna Catalina Morey es revestí de coratge i inaugurà el seu propi negoci: un gabinet d'estètica anomenat *Tot per tu*. Hi anà una bona grapada de gent per festejar-la i desitjar-li molta de sort i que faci contenta la gent. Des d'aquestes línies els qui feim el batec també l'encoratjam, que potser qualque dia ens hagi de fer algun massatge.

DONANTS DE SANG

El diumenge dia 21 d'abril, a Son Carrió, va tenir lloc la trobada dels donants de sang de la comarca de Llevant.

L'acte consistí en una missa concelebrada per tres capellans. Tot seguit s'imposaren les medalles als donants de deu, vint-i-cinc i cinquanta vegades de donacions, i també lliuraren una plaça commemorativa a tots els participants.

Al poliesportiu va haver-hi un refresc per a tots els assistents, amb molt bona organització, i se'n cuidaren d'animar els grups Esclafits i Castanyetes i Tramudança. Tots els qui tingueren ganes de ballar ho pogueren fer fins ben tard.

CENTRE D'ADULTS

Dia 19 a Ca Ses Monges, es va inaugurar l'exposició de les labors realitzades als diferents tallers del Centre d'Adults. A la capella hi poguérem veure obres de ceràmica, de decoració i de pintura damunt tela;

a les sales de dalt hi havia el punt mallorquí, i mobles restaurants al curset de restauració; a una altra sala hi havia les fotografies del curset, i el video fet per na Xesca Santandreu, que va realitzar a tots els cursos que s'han duit a terme.

El dia 26, a la cotxeria de l'Ajuntament a causa del mal temps, va tenir lloc la festa de fi de curs, i fou una cosa excepcional, ja que cada any es feia a un hotel. Enguany fa deu que començaren la trajectòria dels cursos d'adults.

Tots els qui van assistir als cursos hi col·laboraren fent un plat, i el sopar va ser molt bo. Quan acabà, el batle i el regidor de Cultura entregaren als professors els diplomes dels seus alumnes i un regal. Després hi havia una actuació "sorpresa", però el que sorprengueren foren els comentaris sobre la llengua catalana, i la poca professionalitat dels actors. Es veu que nosaltres som una mica més exigents que els turistes per als quals normalment actuen. Esperam que l'any que ve hi hagi més varietat de cursos i que la gent respongui com fins ara.

SETMANA SANTA

Dijous Sant. A l'horabaixa tingué lloc la funció del Sant Sopar, ofici solemne que predicà Mn. Joan Font, rector titular de la nostra parròquia. També feren una petita representació del lavatori dels peus.

Els joves de confirmació se'n cuidaren de decorar la casa Santa, i cada confraria d'enramellar el seu pas. El vespre la processó va fer el recorregut pels carrers de costum i la participació fou nombrosa.

Divendres Sant. El capvespre se

celebrà la funció de l'adoració de la Creu i l'escenificació del davallament a l'església. La processó transcorregué pels carrers de la Verge Trobada, Escoles, Nou, Santa Maria de Bellver i Major. El dissabte, a part de començar a preparar freixura, panades, robiols i altres quemullars per aquests dies, el vespre poguérem assistir a la vigília Pasqual, on es beneïren el foc nou i les aigües. Cal dir que aquesta celebració és una de les més importants, per no dir la més important de les festes de Pasqua.

El dia de Pasqua, de bon matí, l'església estava tota plena de gent que contemplava els centurions que feien guàrdia davant el sepulcre de Jesús. Quan és despertaren començaren a córrer tots assustats perquè no trobaven Jesús. Aquesta representació, com tantes altres, ens ha quedat de les reminiscències del teatre medieval. Cal dir que els vestits aquest any han estat renovats pel sastre Tomeu Massanet.

Acte seguit hi va haver *s'encontrada* de Jesús i la seva Mare, que d'alegria pegà els tres botets i la banda esclatà amb l'himne nacional. Trobam que no és el lloc més adient per tocar aquests tipus de peces. Malgrat tot, sabem que molts dels que toquen a la banda no hi estan d'acord; a veure si l'any que ve ens sorprenen amb alguna cosa més nostra. També hi hagué ofici solemne, repicada de campanes..., i la gran majoria de la gent va anar a berenar de freixura, menjar molt típic d'aquestes festes.

EXPOSICIÓ

Aquestes festes de Pasqua hem pogut visitar una interessant exposició de Mª Cristina Gracia a la sala de "Sa Nostra", a la qual mostrava un recull d'escultura, pintura, gravat i dibuix.

De la seva paleta i de les seves mans sorgeixen obres amb un clar estil d'inspiració mexicana -no debades ella va néixer a la ciutat de Mèxic-, i fins i tot una mica naif. La llum i la policromia vibrant juguen un paper important, així com la pinzellada ampla i a lloure.

Aquesta llorencina d'adopció -viu a Son Cul de Porc-, ja duu fetes un bon grapat d'exposicions: Zurich, Artà, Capdepera, Mèxic, Palma, etc., i ha treballat a diversos tallers de Palma, Marratxi, Mèxic, Washington, Cala Rajada i Sant Llorenç. El seu estudi en el nostre poble està obert a tots aquells que tinguin inquietuds artístiques.

Li desitjam molt d'èxit en el seu treball.

MAJORIA D'EDAT

Dia 31 de març, la nostra companya del *batec*, Maria Febrer, va passar a ser una dona "feta i acabada". Aquest dia va fer 18 anys, i per celebrar-ho va convidar totes les seves amistats a un gran tiberi al jardí de la seva gran mansió. El servei i la discjockey foren d'allò millor, i el ball acabà a altes hores de la matinada. Després tots els assistents a tan sonada festa anaren a acabar de celebrar-ho a Sa Verga. Cal destacar el gran nombre d'assistents que no pogueren arribar a ca seva pel seu propi peu. No sabem perquè...

I això només fou el començament, perquè dia 21 d'abril també passaren a ser membres d'aquest món tan cruel, na Cati Jaume, Na Kika i en Joan Caldentey.

També feren una gran festa amb sopar inclòs, però aquesta vegada tots els convidats acabaren al Carreró, i no sabem si qualcun dins el Riuet.

Que no sigui res i que puguin arribar a la tercera edat tant contents i marxosos com fins ara.

PSM

Com ja vàrem informar en el seu dia, dia 13 de gener es reuniren les dones del PSM-Nacionalistes de Mallorca. D'aquesta reunió se nomenà una gestora de set membres per tal de garantir la continuïtat de les

trobades. Les conclusions foren:

-L'augment del protagonisme de les dones dins el partit serà conseqüència lògica d'una major organització i cohesió.

-Les llistes paritàries en tots els càrrecs, òrgans i eleccions són l'objectiu final i l'única representació que no pressuposa una discriminació i que pot permetre a les dones fer feina dignament.

-Totes les dones s'han de comprometre a proposar dones per als càrrecs i a donar suport a les candidates. Hi ha d'haver una pressió manifesta per exigir la presència de dones a totes les esferes.

-Hi ha d'haver dones preparades i disposades a presentar-se malgrat la manca d'experiència i de l'arrelada manca d'ambició política.

El dia 27, a la seu del partit va tenir lloc la IV trobada, aquesta vegada també hi havia dones del PSM de Menorca, per tal de comentar aquestes reflexions a les que havien arribat. Després d'exposar-les ca da grup acabaren amb un dinar a Génova.

FESTA DEL LLIBRE

Per celebrar la festa del llibre d'enguany, l'Ajuntament i l'àrea socioeducativa han organitzat un gran ventall d'activitats, que han estat organitzades de cara a la celebració del centenari de les rondalles. Ja sabem que Sant Llorenç compta amb un gran contador de rondalles, l'amo en Toni Garrit. Aquest mestre paredador i d'una memòria incalculable en contà moltes de les que li havien contat a ell al capellà de Santa Cirga Mossèn Antoni Mª Alcover. Per tant, a totes les escoles del municipi, els més petits han pogut sentir contar rondalles, i també hi ha hagut representacions.

Com és costum, també hi ha hagut venda de llibres, exposicions..., i també s'ha aprofitat l'ocasió per inaugurar oficialment la plaça dels morers, ubicada a la carretera d'Artà. Per tal esdeveniment hi han posat una escultura realitzada per Joan Ramis-Sinev, a la qual hi podem veure la silueta de la cara de l'amo en Toni Garrit. És una llàstima que un acte d'aquest tipus se faci a les 10 del matí, quan la gent normalment fa feina i no pot assistir a aquestes festes malgrat en tinguem moltes de ganes.

**J. Fullana, D. Sánchez, N. Jaume,
M. Febrer, R. Ramon i J. Domenge**

36 aniversari de l'associació gastronòmica, cultural i ecologista *Dia del Senyor*

Ignasi Umbert i Roig

El passat Divendres Sant, a la finca Sa Cova, d'Artà, l'associació gastronòmica, cultural i Ecològica *Dia del Senyor* va celebrar el 36 aniversari de la seva fundació. Com sempre, es va tenir en compte que el Divendres Sant era dejuni i per tant, i tal com manen els estatuts de l'associació, tot el sarau es va fer a base de peix frit o torrat.

L'expedició, una vegada el president hagué rebut totes les quotes dels associats, va sortir del bar Ca'n Pedro devers les vuit del matí, cap a la possessió de Sa Cova d'Artà i una vegada arribats, just ran de mar, cada un dels membres va començar la feina que tenia assignada, com sempre, els nous membres foren els encarregats de fer l'escurada.

Abans de berenar (naturalment de peix) hi va haver missa de campanya, celebració anual, lectura de consignes i del reglament "els deu Manaments" de l'associació pels nous associats; es va passar llista i es va fer el nomenament dels nous responsables de les feines del dia.

El menú del berenar va consistir en :

- Musclos al piquillo salero
- Caramel al "caliu encès"
- Ensalada de misssils picants
- Vi de 8 amperis (una botella per cap)
- Pa, olives coentes
- Postre del músic
- Conyac, cassalla, puret eivissenc i camamilla a granel

Una vegada haver berenat i feta l'escurada a l'"oleaje" pels nous associats, "baños" pels qui no tingueren fred, mentres els cuiners preparaven el dinar. Un dinar compost per:

- Grellos torrats amb salsa Romescu
- Jarret a la Garbillete
- Sardines torrades al foc de caliu
- Gambes aclarides abans de posar-les a la paella
- Llagosta a les " fosques "
- Calamar i sipia
- Mejume al morterete
- Musclos del berenar
- Ensaïmada al "jugo de limón" i sal "al gusto" del qui la trempa
- Vi "a la bota roble" gran reserva "Priorato"
- Taronges d'enterra, i galletes del mati
- Cafè de calcetí, puret de fer tossir, cassalla, fins que n'hi hagué

-Barra lliure del que quedava

Una vegada haver escurat i fet una mica de sesta, tots els associats es reuniren al voltant del president, li reteren pleitesia i li prometen que el tornarian votar per un any més. Es discutiren, com cada any, els estatuts, però no hi ha manera que el president canvi cap article, i com cada any es deixà el tema damunt la taula. Es feren propostes per nomenar una nova directiva, concessions de categories i nomenaments honorífics i vitalicis. o sia per sempre. I per últim, assignació de sous, dietes, prebendes i demés caliportal per les feines fetes durant tot l'any.

Acabada la reunió el president diu que ja basta de completes i altres arreus i que allà on hi ha capità no mana mariner. N'hi ha qualcun que remuga una mica, però, per lo que li convé posa punt al morral i la llengua a l'ombra. S'ha fet horabaixa i és ben hora de partir cap a cases, que sinó no hi haurà temps d'anar a la processó. El president s'acomiada de tots i cada un i fins l'any que ve, desitjant-los que els caramels de Pasqua no els facin mal, i si Déu ho vol, tal dia com avui, Divendres Sant, un any més celebrarem el *Dia del Senyor*, serà el 37 aniversari de l'associació. Que així ho vegem tot plegats. Amèn.

Rovadeta i el guàrdia civil

Hi ha que veure quina moguda hi ha amb na Rovadeta i el guàrdia civil, i és que en aquest país tant és esser dels més carques com dels més permissius del món. Perquè ja em direu vosaltres què ha fet aquesta al.loteta per merèixer portades de revistes i programes de TV. Obriu la tele i apareixen ella i el guàrdia civil, que si ja se li coneix que la panxa està un poc inflada, que si va aquí o va allà. Anau a la perruqueria i tres quarts del mateix. A vegades pens que la premsa ens ha pres per beneits -per ventura és que ho som-, perquè ja em direu què ha fet apart de colgar-se amb el "novio" i quedar embarassada. Si això són tots els seus mèrits per esser portada de les revistes del país hi ha per pen-

sar que hem perdut la xaveta. Us imagineu si una filla vostra quedàs embarassada, com la xerrarien? En dirien de coses d'ella! Moltes empegueides d'anar pel carrer amb la cara alta. Però el món és així, per unes la ignominia per les altres la glòria, i és que en aquest país nostre per perdre el temps amb històries que no interessen a ningú -o sí deuen interessar-ni serveixen per res, amb els doblers dels altres, no n'hi ha. Crec que no hi ha tant per tant, que cadascú faci el que vulgui, però que no ens ho tiri a la cara cada vegada que obrim la tele. Hi ha al.lotes riques que s'embarassen i pobres que queden embarassades, i és que ja ho deien temps enrera: Spain is different.

I. Umbert

1.- ARANGUREN

Dies passats morí el filòsof José Luis López Aranguren. La premsa n'ha parlat. No crec que abastament (la societat que ens ha tocat viure valora molt més l'encert d'un xut que no la profunditat d'un pensament). Però n'ha parlat. El filòsof dels joves, el filòsof de la moral, el filòsof inseparable de l'actualitat... qui més quí manco hi ha dit la seva.

He tingut la sort de poder disfrutar de dues de les seves conferències a Palma i de parlar una mica amb ell (quatre paraules de cortesia, no més). Però si escoltar-lo va ésser un vertader plaer pel domini del llenguatge, per la coherència de les idees, per la lògica de les seves paraules, per la pau del contingut, per la senzillesa de les argumentacions... estrènyer les seves mans nuoses i assaborir la seva dolça, tranquil·la i profunda mirada, deixà -per sempre- una inesborrable empremta en el record.

Amb tot i amb això, Aranguren em va reafirmar un vell convenciment: *com més intel·ligent i culta és una persona, més senzilla i humana es mostra.*

No ho considereu, sofrits lectors, una bona lliçó?

2.- TONI GARRIT

La me contà En Toni Garrit, de Sant Llorenç des Cardassar, que fa de paredador. En sab moltes i les conta de lo més bé. És la nota que, a peu de pàgina de l'inici de la rondalla EN MARTÍ TACÓ ("Això era un taconer que fogia de fam i de feina, i s'estimava més quatre festes seguides que un dia fener...") escrigué Mn. Antoni Maria Alcover, el canonge de Santa Sirga (Pàgina 44 del tom 1 de l'edició d'abans de la guerra).

A la fi, i amb uns quants anys de retràs (tant pel que fa a la idea que suggerí Gabriel Janer, com pel que fa a l'acord de la Corporació municipal), s'ha col·locat una recordança de mestre Antoni a la plaça dels Morers, a l'entrada del poble. Diuen els castellans que *nunca es tarde si la dicha llega*, per tant no es tracta de trobar ossos en el lleu. Ben arribada sigui la recordança.

Segurament, amb el temps -a la llarga tot se sap- arribaré a esbrinar les raons reals per les quals *la inauguració* es féu un divendres a mig matí, segrestant d'aquesta manera la possibilitat d'intervenció del conjunt de la comunitat.

3.- VICENÇ FERRER

Vicenç Ferrer és un ex-jesuïta de 76 anys que des de l'any 1950 viu i treballa al sud de l'Índia (zona de Anantapur) al camp de l'educació (300 escoles i 40 tallers de formació professional), la salut (3 hospitals, 5 dispensaris i 3 tallers de rehabilitació) i l'ecologia (pous, embassaments i plantacions d'ar-brat). És nominat per accedir al premi Nòbel de la Pau i rep ajudes a través d'una fundació que porta el seu nom (Tel. 768184).

També, com el que he assenyalat d'Aranguren) és una persona modesta i oberta, ben armada d'experiència i de la filosofia hindú (on el temps té un altre valor i les "necessitats" no són canviar de cotxe o passar-s'ho bé la matinada dels dissabtes).

M'admira la seva tasca. I els bemols que han de tenir -persones com ell o com el mateix PERE FONTS (el capellà de Son Mesquida)-, per deixar el benestar i fondre l'energia -i la vida- rera les persones més necessitades. Val força, convenciment, generositat... i un replantejament de l'existència humana.

4.- GOMILA...

Conexeu el meu escepticisme davant moltes coses, i especialment davant el concepte actual *d'art*.

Amb tot i amb això, adesiara som capaç d'arribar a l'emoció, davant determinades manifestacions d'Art. Últimament és la música la que més m'ha arribat a la fibra. L'altra vetlada, els dos GOMILA, en Tomeu MATAMALES, en Pep ALBA, em posaren la pell de gallina en el recital que feren en base als poemes de Guillem d'Efak. Resultà una vetlada tan profunda com agradable. Llàstima que el nombre de llorençins presents es poguessin comptar amb els dits de les mans, i encara en sobraven.

Dies abans, en una vetlada de jovenells a Ses Sitges, dos estudiants de filologia catalana, dels quals ni sé el NOM, demostraren un virtuosisme a la guitarra que ja voldrien fruir molts de professionals ("fins i tot de domit, la toca bé" em comentà un altre jovenell que no havia pogut dormir gaire).

Setmanes abans, a dir ver en un altre nivell de qualitat però no menys emocional, en Joan JOFRE i el Pep CALMÉS a la barraca de Son Berga ...

Es veu que aquesta primavera m'ha portat també flaires i sensibilitat envers la MÚSICA. Casolana, sense pretensions però que arriba a la banda més profunda del conjunt neuronal.

Guillem Pont

NAIXEMENTS

Dia 17 de març va néixer a Sant Llorenç en Guillem Joan Juan Garcías, fill d'en Joan i n'Apol.lònia, del restaurant Son Barbot. Enhorabona.

El dia 26 de març en Joan Mesquida i n'Aina Umbert tengueren un fill i li posaren per nom Joan Miquel. Salut.

El dia 28 li va tocar el torn a na Catalina Adrover Rosselló, filla d'en Maties i na catalina. Enhorabona.

DEFUNCIONS

El 20 de març va morir a Cala Millor na Hildegard Elisabeth Fluhs, de nacionalitat alemanya, als 86 anys d'edat. Descansi en pau.

L'endemà va tocar el torn a un altre

alemany, en Martin Heinrich Waldschmidt, de 72 anys. Al Cel sia.

I el 7 d'abril en va caure una altra, aquesta vegada a S'Illot, n'Annemarie Goellnitz, de 69 anys. Descansi en pau.

L'11 d'abril va morir en Xerafi Llull Mas, un llorenç de 86 anys que vivia al carrer Gregal. Que el vegem en el Cel.

Dia 18 d'abril va morir n'Elisabeth Ruth Vester, una alemanya que estava

El 15 d'abril va morir n'Antònia Maria Servera Sureda, mare de n'Antònia Garcia i sogra del metge Joan Ramis. Era de Santanyi i tenia 93 anys. Al Cel sia.

per S'Illot i tenia 70 anys. Al Cel sia.

NOCES

Dia 16 de març es casaren a Sant Llorenç na Leonor Villar Teixeira, natural d'Andratx, i en Jesús Lara Pérez, de la capital del Regne.

El dia 30 va tocar el torn a la manacorina Bàrbara Santandreu Sureda i José Ambite Brihuega, de Guadalajara.

I l'endemà clogueren el mes dos andalusos de Cadis, na Yolanda Márquez Carrillo i en Manuel Rodríguez Sellez.

Les tres colles decidiren casar-se pels jutjats de Sant Llorenç. Enhorabona a totes tres i a veure si hi posen un poc d'interès i fan augmentar el cens.

Isabel Nicolau i Aina Simonet

Un Hivern a Mallorca

Ignasi Umbert i Roig

Amb les actuacions del nostre grup de cambra als hotels Levante i Riu Playa, de Cala Millor ha finalitzat el programa *Un hivern a Mallorca*. Durant els mesos d'hivern el grup llorenç ha demostrat als nombrosos turistes que passen l'hivernada a la badia de Cala Millor que a Mallorca no només hi ha sol i platja, sinó també una cultura i una gent capaç d'interpretar la música universal amb un gran nivell de preparació i virtuosisme. Els concerts oferits durant aquest hivern són una prova que la feina feta per la nostra banda no ha estat debades i la gent que n'ha format part es pot sentir ben satisfeta.

L'acceptació d'aquests concerts es pot considerar molt bona per part dels assistents, si tenim en compte que els bars dels hotels no són els llocs més idonis per fer aquests tipus de música i que a vegades no es té la consideració que es tendria si els concerts fossin a sales especialitzades. Però també hem de tenir en compte que un dels motius del programa

és donar a conèixer aspectes culturals de la nostra illa.

Pel que fa al nostre grup de cambra, ha cobert perfectament les expectatives que en ell s'havien dipositat. Durant aquests mesos hem pogut gaudir de la bona música que ens ha interpretat, amb peces de Mozart, Duke Ellington, Offenbach, Kol-

ditz, Meinold o els espanyols P. Luna i J. Montes, que han conformat el seu programa, on s'entremescla la música anomenada clàssica amb la popular que la gent pot fàcilment identificar. Tant una com l'altra han fet les delícies del públic. Enhorabona al grup de cambra Sant Llorenç, i fins la propera temporada.

Convivència

Pere Santandreu

març del 1996

Sembla que finalment la situació de les diverses nacions que conviuen al nostre estat experimentarà un canvi. Potser és una afirmació una mica massa agosarada o fins i tot precipitada. A les Illes Balears, després de les eleccions del mes de març, els conservadors han perdut el senador per Eivissa i Formentera. En aquest sentit, pot resultar ben estimulante la feina que pugui dur a terme la jove advocada Pilar Costa. El Consell Insular de Mallorca tampoc no és a càrrec dels conservadors sinó que un pacte de progrés ha permès que aquesta institució sigui gestionada per altres partits. Objectivament -si res és objectiu- es pot assenyalar que un canvi d'orientació és positiu, justament perquè és fresc, nou i amb solucions diferents. Tant és així que l'electorat podrà comparar la tasca d'uns i d'altres d'aquí a quatre anys, i decidir quin grup és més coherent, quin aporta les solucions més convenients per a les nostres terres, i quin es dedica a beneficiar els propis membres en comptes de cercar el benestar general de la població.

D'aquí a dos anys haurem de celebrar els vint anys de vida de la constitució. A partir de la seva naixença una etapa obscurantista i de repressió acabava. És clar que hi va haver ciutadans d'aquestes illes que varen fer costat a aquella altra època. Mentre Menorca es refermava en el seu suport a la República, Mallorca donava la benvinguda sense reserves als militars. Sens dubte, molts de ciutadans que se'n beneficiaren d'una manera o d'una altra opinaran que aquells anys varen ser millors que els actuals. Tanmateix, no puc estar d'acord amb ells.

Per raons diverses, la primera de la qual, excedint els interessos de particulars, perquè aquella etapa representa la manca de llibertat i la privació d'expressió. És clar que ara mateix hi ha transgressions desmesurades i abusos. Ara bé, la situació actual és ben diversa. En aquests moments, les decisions i les accions es duen a terme a partir del consens i de l'acord, i no a partir de la imposició indiscriminada.

De vegades m'he aturat a reflexionar sobre el procés de transició cap a la democràcia. Tot sovint alguns mitjans de comunicació li han retret el poc agosament i la timidesa a l'hora d'adoptar solucions que permetessin una entesa. Si som realistes admetrem ben aviat que no podem canviar el curs de la història i que, per tant, val més no lamentar-nos pel passat i enfocar amb decisió el futur. En tot cas, la història ens ensenyarà per on caminar. Divuit anys de constitució representen tímidament una majoria d'edat. Tímidament només. Divuit anys: llicència per conduir, però índex alt d'accidents. És per això que és bo i s'aprendre dels més adults. En aquest sentit, democràcies més sòlides ens poden guiar una mica. Hem de ser conscients també del punt on volem arribar. Si ens interessa arribar a ser un estat pla, uniforme i monocromàtic aleshores seguirem les passes de la Gran Bretanya, de França, o dels anys més foscos de l'estat espanyol. En aquests estats suava esmentats, en línies generals res no compta si no és la gran cultura anglesa, la gran cultura francesa, la gran cultura castellana. Ni la cultura gal.lesa, ni l'escocesa, ni la irlandesa, ni la bretona, ni l'occitana, ni l'alsaciana, ni la basca, ni la gallega, ni la catalana. Per contra, si volem enfortir el cromatisme, el respecte a la diferència, i la convivència hem de prendre com a model països com Finlàndia, Suïssa o Bèlgica. Aquí, sí

que compten els drets històrics de suecs, d'alemanys, francesos, italians, ladins, flamencs i valons. Indubtablement, però, tots els models tenen clivells. Cal ara seleccionar quin ens interessa més.

Finalment, en aquest discurs incoherent i a voltes incoherent, voldria fer una altra remarca. La democràcia no és un procés abstracte i deslligat de la societat. El procés democràtic implica un compromís de la societat, una maduració. En aquest sentit, alguns canvis de mentalitat i comportament semblen imprescindibles. El més evident és el de la participació en l'acció de l'estat. En poques paraules, em referesc a l'actitud individual cap als béns públics i la seva administració. No valen ja les tan sentides frases de *tots els polítics són corruptes: que té més votar-ne un o un altre!*, o la de *si aquell estafa, més beneit seré jo si no estaf!*, o *si entres a fer feina per l'estat, ja no importa que en facis més de tota la vida*. Actituds així són molt conegudes als països meridionals de la Unió Europea. Exactament, Itàlia i l'Estat Espanyol, que són els dos exemples que coneix directament. Obviament, els altres estats presentaran casos puntuals de corrupció i escàndol. Ara bé, la diferència és que mentre la nostra societat aplaudeix el pillatge, l'altra el condemna col·lectivament com a frau. No hem de votar polítics corruptes que clarament cerquen el guany personal, hem de manifestar les nostres opinions sense por i dins un clima positiu de diàleg, hem de denunciar públicament la mala atenció i la mala gestió de funcionaris ineficaços.

Molts anys, doncs, a la nostra constitució. Crec que de cada dia serem més conscients del nostre paper dins la comunitat en què vivim, i que la nostra decisió personal serà tinguda en compte justament perquè cada individu té una veu en el procés democràtic.

Celebració del Dia de les Illes Balears

Illa de Menorca, dies 9 i 10 de març

Els passats dies 9 i 10 de març es van celebrar a l'illa de Menorca els actes commemoratius del dia de les Illes Balears, que es compartiren entre Maó i Ciutadella. Hi eren presents el president de la Comunitat Autònoma, Cristòfol Soler, la presidenta del Consell Insular de Mallorca, el President del Consell Insular de Menorca i el Vicepresident del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, juntament amb els components del Govern Balear.

El dissabte dia 9, després de dinar, el president Soler va fer una roda de premsa convocant els diferents mitjans de comunicació presents, on es tractaren diversos temes d'actualitat. Així i tot, el president va dir que un dels objectius d'aquesta legislatura era la transferència de més competències del govern central a l'autonòmic, i del govern de les Illes als diferents consells insulars. Quant a l'aniversari de l'Estatut d'Autonomia va dir que s'havia d'aconseguir una festa més popular i menys institucional, incrementant el

sentiment de poble a nivell social, civil i cultural i cercar els punts en comú de les diferents Illes que conformen la Comunitat Autònoma.

El mateix dissabte hi va haver un concert a l'església dels Socors, de Ciutadella, ofert per l'orquestra simfònica de les Illes Balears "Ciutat de Palma", dirigida per Philippe Bender, la capella Dadfívica de Ciutadella, dirigida per Gabriel Barceló Martí, acompanyats al piano per Kiev Portella, interpretant música de Beethoven, Tomás L. de Victoria i de Francis Poulenc. El concert va ser excel·lent i va tenir un final apoteòsic amb l'obra de Beethoven titulada "Fantasia per a piano, cor i orquestra".

El diumenge 10 de març hi va haver una missa solemne concelebrada a l'església de Santa Maria, de Maó, i presidida pel Bisbe de Menorca.

Al migdia es va celebrar l'acte institucional i el lliurament de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears al Sr. Josep Mascaró

Passarius, dins el marc del formidable saló gòtic de l'ajuntament de Ciutadella. Hi intervingueren l'Il·lm. Sr. Gabriel Allés Vázquez, batle de l'ajuntament de Ciutadella; l'Hble. Sr. Cristòfol Triay Humbert, president del Consell Insular de Menorca, el Molt Hble. Sr. Joan Huguet Rotger, president del Parlament de les Illes Balears, el Sr. Josep Mascaró Passarius, i el Molt Hble. Sr. Cristòfol Soler i Cladera, president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Del parlament del President Soler cal remarcar les següents paraules: *Pensem que és recomanable instituir, com ho hem fet fins ara, la festa de l'autonomia. No debades és la fita més notable de la història política de les Balears des de molts de segles ençà.* Així mateix va remarcar el fet autonòmic i cercar els punts d'unió entre les diferents Illes.

Jaume Taberner i Magí Ferriol
Associació de Premsa Forana

"SA BOTIGA ECOLÒGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90

07530 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

A LA SEVA DISPOSICIÓ:

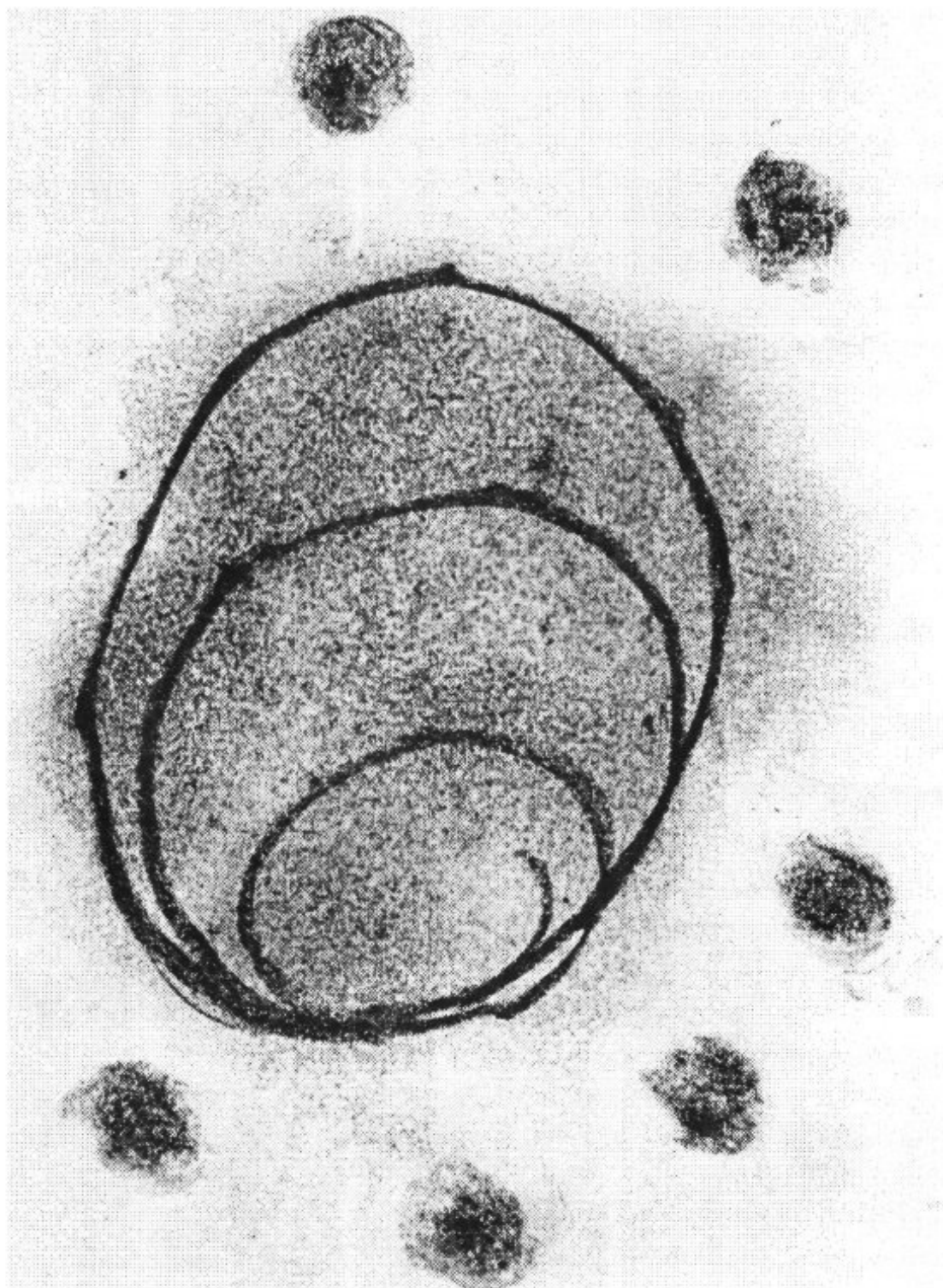
- VEGETARIANA
- * ALIMENTACIÓ INTEGRAL MACROBIÒTICA
- * FRUITES i VERDURES DE TEMPORADA i DE COMREU ECOLÒGIC DE LA FINCA DE "SA TAVLERA".
- * REMEIS FLORALS "SORIA NATURAL"
- * COSMÈTICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES
- * PLANTES
- * CONSULTA NATURÒPATA

Lira d'Or

Abril 1996

Coordina: **Jaume Galmés**

Joan Mascaró

Edison Simons

Edison Simons (Panamà, 1933) és èticament, estètica, etimològica i fisiològica poeta, ja que la seva vida és regida per principis poètics (o de *càlcul poètic*, com diu ell mateix), viu per la bellesa, participa de la *póieo* i assumeix aquest destí dins les seves venes. "No hay diferencia entre mi vida y el poema."

Més conegut com a traductor (Coleridge, Hopkins, Middleton, Mallarmé, Marteau han estat dits amb el seu verb) i assagista (s'ha ocupat, en col·laboració amb Maria Zambrano, de la Joana d'Arc o Antigona espanyola en *Los sueños de Lucrecia de León*), i darrerament com a pintor, amb exposicions a Europa i Amèrica, no és sinó ara que la seva obra pròpiament poètica escrita o dita, per una d'aquestes condicions, justament, se'ns fa accessible.

En efecte, Edison Simons, durant molt de temps, tot el que cobreix els anys d'aprenentatge -per dir-ho com Goethe, una de les seves llums més volgudes-, es dedica a viatjar i a cultivar la poesia a estricte nivell oral, tot reprenent així el fil romput i tan rarament tornat a confegir dels quasi-llegendaris homèrides: edi, en el mateix sentit, recorregué amb el seu cant tota Llatino-amèrica, en un enriquidor periple voltat d'arquitectes, pintors, escultors i filòsofs de diverses nacionalitats que es proposaren de realitzar-hi la quimera que ells anomenaren Amereida. Dins aquest apartat, podem també incloure-hi l'oda en homenatge al boxejador panameny Al Brown, que coneixia sobretot pels records que en deixà Cocteau. En aquesta ODALBROWN, impresa en desplegable il·lustrat per Alberto Dutary, així com ja en alguns *mosaicos* apareguts en revistes (alguns han conegut la seva primera edició en francès a la revista PO&SIE i de la mà de Robert Marteau), percebem el què és la seva poètica, la qual, definida per Jesús M. Imirizaldu, és la definició de la poesia mateixa: "Poesía es la palabra que se canta a sí misma." Inútil, doncs, de cercar-hi un relat de penes, sentiments o

experiències versificades a què ens han acostumat fins ara a entendre per poesia. No. Això no s'hi troba, no l'hi trobareu, aquí. Aquí vos trobareu amb un cant pur o, com potser agradi més al seu autor, amb un pur cant. Una paraula neix d'una altra paraula, inclús molt sovint d'una sil·laba o d'una associació al·lèrica amb la paraula anterior o posterior, immediata, en el mateix vers, o no. Aquest cant que, com hem dit abans, no es resolia a encarnar-se, a fossilitzar-se en lletra escrita, aquest cant que flotava en l'aire i en la imaginació del poeta, que ell ordenava tot passejant i amb el qual trencava l'aire com un impromptu, no es fa "simfonia" fins fa bastant poc. De fet, aquesta manera de compondre, la retrobam també en el príncep dels trobadors, En Guilhem d'Aquitània, que, al seu poema "Farai un vers de dreit nien" ("Faré un poema d'absolutament no res"), ens explica que l'escribí "sus un chivau" ("dalt d'un cavall"), tot valent-se, per dir-ho així, d'un procediment igualment emprat pels poetes àrabs de l'època clàssica, i així, retrocedint, retrocedint, arribariem fins a l'arrel de "peu"-mètric, evidentment-, en intrincada i fascinant disquisició que, tot passant pel sentit d'"estrofa", en què la separació d'un bloc de versos és assimilada al canviar la direcció de l'arada en el llaurar, ens podria acostar a la ineludible funció tel·lúrica de la poesia.

Poeta nòmada, home sense arrels, que dirà "sòl natal" abans que "pàtria", enemic de tota disputa que no sia la confrontació de poders mentals, diu dels *Mosaicos* (els 19 primers publicats a la Colección ALGORÁN de FUGAZ/EDICIONES a Alcalá de Henares el 1995):

"Mi poema, porque es un poema de amor a la forma, da forma al amor."

Poema que el poeta il·lustra amb dibuixos a tinta xina, en una mostra més que encarna l'ideal d'artista polifacètic recuperat al nostre segle i que el treu de la *presó d'un sol enunciat*.

14-III-1996

Camí de Son Peretó, n'edi ens llegeix -menava en Jesús- els *mosaics* XXXIII i XXXIV, escrits aquí i nascuts de converses amb en Jesús. Un dels dos mosaics connecta més clarament que cap altre amb la llunyana ODALBROWN alhora que participa de les característiques dels altres.

Ha començat a llegir-los de sobte, amb gran entusiasme. Del darrer, ens ha previngut que acabava amb un crit, i, havent cridat, ens ha mostrat *sur place* les complexitats que comportava, tant d'entrunyellament de paraules com de lectura en alta veu, que jo li sentia per primera vegada i dins un meravellament absolut, màgic.

Un pic a la basílica paleocristiana, la planta de la qual en Jesús ha comparat amb un cos amb cap i cames, ens hem passejat. N'edi ha dit que *La récolte de la rosée* d'en Marteau, és un compendi alquímic. En Jesús ens seguia en una llunyania propera, i jo he fet reparar la música del vent en colpejar els troncs secs dels fonolls

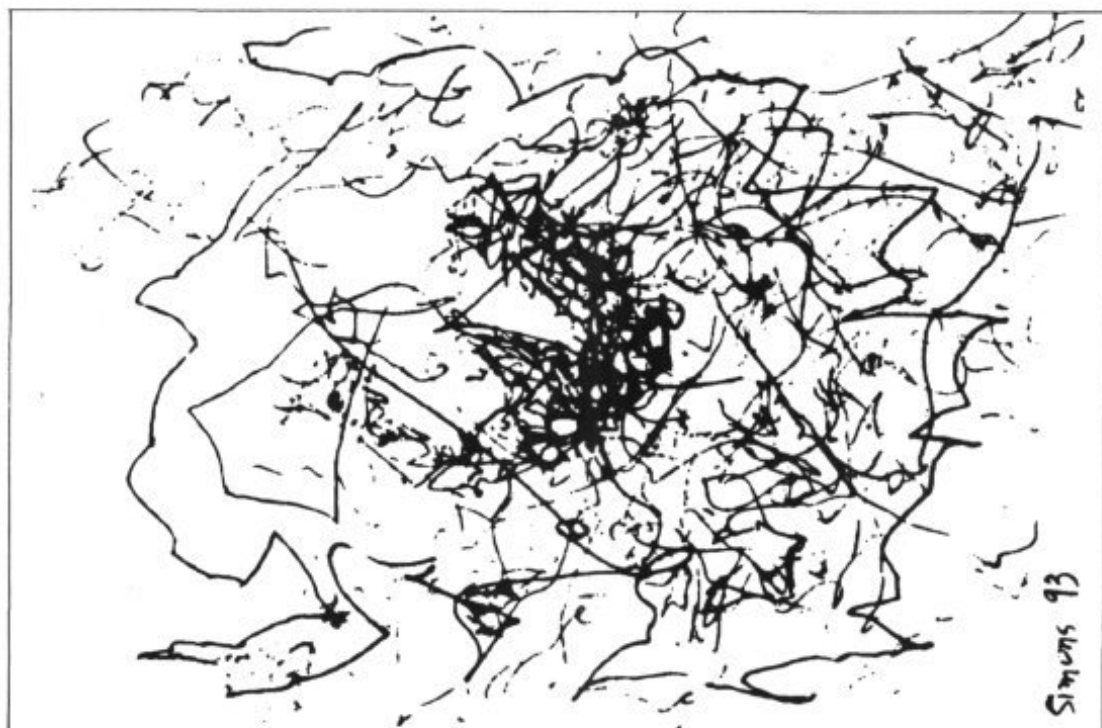
fent-ne xocar les branquetes amb un so eòlic i metàl·lic.

A la dinada a "Sa Guàtlera", n'edi ha fet una magnífica relació dels estats de la llengua francesa des de Villon fins ara. Malherbe l'allunyà d'aquest i, inclús, dels de la Pléiade. Richelieu l'institucionalitzà, Voltaire la continuà en aquesta uniformització; només Chénier s'arriscà a transgredir-la en el seu "nolimetangere" i ho pagà amb la guillotina.

Enyorós de na Maria Z, a n'edi, l'altre dia li sortí, per anomenar-la, "costilla alada", com ha recordat a taula amb emoció palesa.

Al témenos, l'"acord diabòlic" en Brahms-"Schicksal". D'una altra volea, n'edi ens ha sorprès llegint, magníficament i en llatí, una oda d'Horaci.

Jaume Galmés

Mosaico XXIX

Cecilia
estaba en el exilio, no,
del antes y el después
sino en la espuerta
del instante o motín
del sentido.

El oro de la piel:
la pureza del músculo en los brazos
o los pies ofrecidos
al dedáleo pedal.
Manos de sangre
en las teclas
blancas, negras
del arroyo alemán.

Los cabellos
se agitan, vírgenes,
sobre la partitura, oscuros.
Es el fin de una edad.

Tatuaje del corazón:
causa silvestre.
Eres el ave de la curva: espacio
Son
ido
en el umbral de la separación.

Navaja al fuego,
Anushka,
alhaja al ladrón,
naranja al ángel,
rodilla al piso
en Sainte Anne.

Maíz: asonante entonces
y ahora reino
de tu ceguera.

Manjar; jarcias; jardín,
pío el piano. Au revoir.
Venera tu venero.

Edison Simons
París
22/XI/95

Robert Marteau

L'or de ses moissons il l'éprouve sur le marbre
Et sur le trébuchet. Par Dieu sait quoi sous l'arbre
Il est ravi en extase et soulevé presque
De terre dans la vision qu'en a Poussin.
L'un et l'autre, le peintre et le poète, les
Voient-ils, le dieu sonore et l'une des neuf muses
Que nous voyons tels qu'ils on dû apparaître
A l'un en son inconnissance, à l'autre parce
Qu'il n'avait rien négligé. Avec des feuillages,
Ils vont, le dieu et la muse, le couronner,
Signe qu'ils ont reçu l'offrande en sacrifice;
Et lui, qui entend la mer bruire en ses pages,
De sa main il peut à peine capter les traces
Pour transcrire assez vite en comptant les syllabes.

L'or de les seves collites l'experimenta en el marbre
I en el trabuquet. Déu sap per què sota l'arbre
Està arravatat en èxtasi i alçat quasi
D'enterra en la visió que en té Poussin.
Un i l'autre, el pintor i el poeta, els
Veuen, el déu sonor i una de les nou muses
Que veim tal com es degueren aparèixer
A un en la seva desconexença, a l'autre perquè
No havia descurat res. Amb fullatges,
Van, el déu i la musa, a coronar-lo,
Senyal que han rebut l'ofrena en sacrifici;
I ell, que sent remorejar la mar en les seves pàgines,
Amb sa mà a penes pot captar els embats
Per transcriure prou aviat comptant les síl.labes.

(*Louvre*, La inspiració del poeta, *Poussin*, dilluns,
2 d'octubre.) [1989] Robert Marteau

Trad. de J.G.

Josep Mascaró Pasarius,

Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears 1996

A proposta del president del Govern Balear, l'executiu aprovà dia 15 de febrer passat, la concessió de la Medalla d'Or de la Comunitat Autònoma a Josep Mascaró Pasarius pels seus mereixements intel·lectuals, d'investigació i salvaguarda de la toponímia de les Illes Balears, i per la contribució dels seus treballs a la defensa, catalogació i concreció del llegat arqueològic de les nostres Illes.

Josep Mascaró Pasarius, nat a Alaior (Menorca) l'any 1923, està considerat com una de les principals autoritats en el camp de la investigació arqueològica i toponímica de les illes Balears.

De formació autodidacta, Mascaró Pasarius ha duit a terme una important labor investigadora tant a Mallorca com a Menorca. La seva incansable recerca li ha permès descobrir gravats rupestres, dòlmens, pujols fortificats i

reductes prehistòrics costaners, així com restes de noves taules.

La seva obra intel·lectual ha aportat a la cultura de les nostres illes importants repertoris complets, inventaris, catàlegs i sistematitzacions taxonòmiques d'un valor cultural incalculable. De la seva obra ingent, Mascaró

Pasarius destaca el *Corpus de toponímia de Mallorca* i el *Mapa General de Mallorca*, obres a les quals va dedicar deu anys de la seva vida.

Són nombrosos els premis que Mascaró Pasarius ha guanyat al llarg de la seva vida. En destacam el Jaume I d'investigació de l'Institut d'Estudis Catalans, aconseguit en dues ocasions en 1957 i 1983; el Ciutat de Palma (1962); el Josep Puig i Cadafalch d'Arqueologia (1964); el Joan Ramis i Ramis de l'Ateneu de Maó (1968); el d'Arqueologia Balear Luis R. Amorós (1972) i el Sanchís Guarnier (1989).

Mascaró Pasarius és actualment membre de la Real Academia de la Historia y de las Bellas Artes de San Fernando, amb seu a Madrid, de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Sebastià, de Palma i també de l'Institut Menorquí d'Estudis.

A.P.F.M.

Trobada de revistes de Premsa Forana

El passat 16 de març es va celebrar a la seu de la revista FENT CARRERANY una trobada de revistes de l'Associació de la Premsa Forana. La idea era intercanviar impressions i maneres de fer feina. La utilització dels diversos sistemes informàtics, així com la manera de confeccionar una revista varen ser els punts que es tractaren, tot per tal de millorar la qualitat de les diverses publicacions presents a la Trobada.

A les 10 del matí es trobaren a la plaça des Pou de Maria, delegacions de les revistes: Ariany, Llum d'Oli (Porreres), Flor de Card (Sant Llorenç), Veu de Sóller, Cala Millor-7 (Son Servera), Udol (Llubí), Santa Margalida, Mel i Sucre (Sant Joan),

Dies i Còses (Calonge), Bona Pau (Montuïri) i els de Fent Carrerany, de Maria, que actuaren d'amfitrions. Després varen anar al lloc on la gent de Maria confecciona la seva revista i se'ls va mostrar l'equip informàtic que permet la seva elaboració. El procesador de textos utilitzat, el sistema d'emmagatzemar imatges, etc. foren alguns dels temes que es varen veure durant la trobada.

Després de la reunió de feina tots els presents feren cap al restaurant Ses Tarragones, on remataren la feina amb un bon arròs brut i una cuixa de me de primera qualitat. Els vinets de Petra també foren presents a la Trobada. No cal dir que la jornada, a pesar del mal temps, va ser ben profitosa.

Tal dia com avui

ARA FA 65 ANYS

* Que va entrar la República.

ARA FA 45 ANYS

* Que va morir Salvador Galmés.

ARA FA 20 ANYS

* Que el jutjat va registrar el primer nom en català: Mercè Pujol, filla d'uns mestres catalans.

ARA FA 10 ANYS

* Que es compraren un terrenys a Son Carrió per fer-hi una escola.

* Que l'Associació de la Premsa Forana va celebrar el seu I Congrés.

Rèplica al PSM

Les coses són com són, no com les parts volen que sien, perquè no és lo mateix receptar que prendre. A la passada revista els nacionalistes del PSM (jo també em consider nacionalista) volguéreu, en certa manera, replicar al meu escrit sobre la compra del solar de la plaça, en el qual, naturalment, acollint-vos al dret de rèplica, volguéreu demostrar allò que, difícilment, baix el meu punt de vista, és demostrable, caiguent en el mateix error que em criticàveu intentat convertir les meves opinions en afirmacions.

En primer lloc afirmàreu que no tenia cap prova per afirmar el què direu en un futur no massa llunyà de l'actuació de l'equip de govern i que jo no tinc dret a jutjar la vostra actuació futura perquè la desconec i és clar que no tinc cap prova, però no importa ésser massa llests per intuir-ho. Però jo voldria recordar-vos que jo en cap moment vaig jutjar ni la vostra possible actuació en el futur ni a ningú, tan sols vaig donar la meua opinió i la meua opinió no ha variat gens respecte a aquest assumpte. Per altra banda voltros mateixos afirmàveu que el meu escrit és tan sols per justificar la postura d'Unió Mallorca, però en sembla que tampoc teniu cap prova de què això sia així, volguent donar a entendre que, a més, ho he fet pel fet que el president del meu partit és un germà del venedor. No havíeu anat tan errats mai, perquè en tot el temps que fa que som el secretari d'Unió Mallorca i ell el president, en cap moment m'ha parlat d'aquest tema, perquè en Tomeu en tot moment ha volgut que la seva posició davant aquest tema fos la més ètica possible i per tant ni a les reunions del Comitè ni a cap altre lloc es va plantejar quina hauria d'haver estat la posició d'Unió Mallorca.

Feis al·lusió al fet que el nostre representant va votar les Normes Subsidiàries i que per aquest fet la seva postura ha d'esser sempre inamovible, inclús en el cas que s'hagués comès un error o una injustícia, com va ésser declarar zona verda un solar que ja tenia permís d'obres de l'Ajuntament. Naturalment, el representant d'Unió Mallorca, per voltros, no té dret a rectificar un acord que s'havia pres en certa manera totalment injustament (ja sé que em direu que el propietari va poder fer al·legacions a les Normes, lo que no deis si hi va haver qualcú de l'anterior equip de govern que va voler em-

blanquinar el propietari amb paraules de meleta i que per això no les va fer). En canvi voltros, nacionalistes del PSM, si que podeu fer rectificacions als vostros plantejaments, i el darrer exemple el tenim no fa gaire dies: després d'omplir-vos la boca durant anys en contra la incineradora, quan veis que no és lo mateix receptar que prendre, rectificau i votau a favor d'ella. Naturalment, hi ha que dir que rectificar és de savis. Que expropiar és una mesura impopular crec que tots hi estam d'acord, però a vegades no queda altre remei que fer-ho; però no crec que en aquest cas fos necessari expropiar, el poble havia estat cent anys sense aquest solar i no havia passat res, això no vol dir que jo estigui en contra d'ampliar la plaça, sinó tot el contrari, de lo que sí estic en contra és d'expropiar com a norma de força per aconseguir un objectiu que no s'ha demostrat imprescindible, i per això segueix opinant que la tàctica vostra no és altra que oposar-vos a tot allò que sia possible per pocs arguments que tingueu i amb els que sien, perquè l'equip de govern no pugui dur endavant la seva tasca, i això voltros sabeu que és així, i estau en el vostre dret de fer-ho, és la diferència entre governar i estar a l'oposició, però dissortadament aquests darrers anys hem vist moltes proves de lo que dic arreu de tot el país, i el PSM no ha estat cap excepció. La meua defensa de la propietat privada no equival a no assumir les meves obligacions, si vingués al cas, i no assumir-les, tal com voleu deixar entendre amb el vostre escrit.

També de passada em recordau la meua militància en el Partit Socialista. La veritat és que n'estic ben orgullós, i crec que cadascú de nosaltres ha d'assumir la seva pròpia història, amb tots els errors i els logros que hagi pogut tenir, inclús si hagués militat en el Partit Comunista n'estaria orgullós i me'n guardaria prou de passar-ne de puntetes com si fos el meu gran pecat de joventut. Crec que si tots els polítics fossin capaços d'evolucionar d'acord amb les demandes de la societat, per ventura es romprien molts de dogmes i desapareixerien tots aquells que es consideren únics dipositaris de la veritat única i inqüestionable. A vegades una petita cura d'humilitat fa molt de bé a l'esperit.

Afirmàveu que si el Secretari hagués fet l'informe, aquest hagués estat desfavorable. Això vol dir que el Secretari tenia l'opinió que

es feia una cosa il·legal. Davant això tant voltros com ell teníeu l'obligació de denunciar-ho davant els tribunals. Per altra banda també afirmàveu que és obligatori que hi hagi l'informe del secretari i voltros sabeu que això no és ver. Lo que diu la llei és que hi haurà d'haver un informe jurídic, però no diu que forçosament hagi d'esser el del Secretari, encara que la norma sia que els informes les faci ell. I a part d'això, no tendria sentit que hi hagués assessors jurídics si els seus informes no servissin, i voltros sabeu ben cert que quan una corporació pren un acord amb un informe jurídic positiu la responsabilitat recau sobre el jurista que l'ha emès, per tant segueix mantenint que els informes eren correctes i que l'acord es va prendre correctament i subjecte a llei. Per altra banda estic ben segur que si els informes de l'assessor jurídic haguessin estat favorables a les vostres tesis us hauria importat molt poc si hi havia l'informe del Secretari o no, lo que vos va molestar va ésser que els informes fossin contraris a les vostres tesis.

També segueix pensant que si el solar hagués estat propietat de qualsevol de voltros, estic ben convençut que haguéssiu fet tot el possible per no arribar a l'expropiació i no tan sol hi estic jo, sinó molta d'altra gent del poble, perquè a ningú li agrada que l'expropiïn. És ver que la tasca dels representants del poble és defensar els interessos de l'Ajuntament, però no en contra dels particulars, si aquests interessos no són estrictament necessaris i crec que ampliar la plaça, avui per avui no ho era, lo que sí era necessari era donar solució al problema del clot.

Amb la darrera afirmació deis que Unió Mallorca donà la primera passa il·legal amb l'incompliment de les Normes Subsidiàries, una vegada més feis una afirmació gratuïta, perquè voltros sabeu ben cert que la llei diu que si durant un termini de cinc anys no ha estat possible l'acord l'Ajuntament podrà expropiar. Diu podrà expropiar, no que hagi d'expropiar, i per altra banda, també sabeu, que hi ha dos tipus d'expropiació: la voluntària o pactada i la forçosa; jo crec més en la primera que en la segona i si és possible, cal evitar aquesta darrera, perquè sinó tenim el perill de veure'ns implicats en processos llargs i costosos. Per tant d'il·legalitat res de res, perquè si això fos així, estic convençut que anirieu als tribunals, enc que això

costàs al poble set o vuit anys mes de tenir "es clotarro" davant la plaça.

També estic convençut que si estàssiu segurs de quanyar el plet, de segur que el posariu i no cal escudar-vos en la mateixa conclusió que vaig arribar jo: era necessari donar solució definitiva a aquest problema i això és lo que es va aconseguir. Segueisc pensant que governar és prendre decisions, cercar els camins adequats per aconseguir l'objectiu que s'ha proposat, si això no fos així, no importaria que hi hagués politics, bastaria

hi hagués funcionaris i tècnics que aplicassin la llei. El politics estan per prendre decisions polítiques, errades o no, el poble ja es cuidarà de jutjar-les i donar el seu veredicta quan arribi el moment de dipositar el seu vot. Aquesta és la grandesa de la democràcia.

També vos diré que tampoc he can-viat d'opinió respecte al valor del solar; una cosa és el que ven i l'altra el que compra, el problema és tan sols posar-se d'acord i això es el que va fer l'equip de govern, ara el temps ens dirà si la decisió va ésser en-

certada o no. Per mi en aquest cas s'imposava una decisió pragmàtica per part de l'equip de govern i així ho va fer i pens que la decisió va ésser encertada.

I per finalitzar ja vos anuncié que no vos tornaré contestar, per molts d'escrits que en faceu, ja sé que darrerament teniu molta escriguera, en tot cas lo important no és lo que jo o voltros escriguem, sinó que la plaça prest estigui acabada i poguem gaudir-ne.

Ignasi Umbert i Roig

La pluja va deslluir la regata de Globus

I. Umbert

El passat dia primer va finalitzar la IV Regata Internacional de Globus Aerostàtics *Bahia de Cala Millor*. Per tercer any consecutiu la badia de Cala Millor ha pogut contemplar un espectacle meravellós. Organitzada per l'associació hotelera Badia de Cala Millor i pels ajuntaments de Son Servera i Sant Llorenç, aquesta regata ha tingut una participació de 58 globus. Durant 5 dies -del 26 d'abril a l'1 de maig- globus de dotze països d'Europa i Amèrica volaren pel nostre cel. Globus de diferents colors i tamanys que han fet les delícies de milers de turistes i no turistes que s'han desplaçat expressament a Cala Millor per ésser testimonis d'aquesta trobada. Cal destacar la presència d'una còpia exacta del primer globus que va volar l'any 1783. També es va comptar amb la presència del globus de Sa Nostra amb capacitat per 16 persones i considerat el més gros d'Espanya, inclòs en el llibre Guinness de 1994 (pàgina 172). Així mateix hi ha que dir que aquesta regata és la més grossa que es fa a Espanya i la tercera d'Europa.

La majoria del vols es feren ran de la mar i en alguns casos es va volar a quasi 2.000 mts. i es van poder contemplar perfectament les illes de Menorca i Cabrera

Dintre l'espectacle que ha suposat aquesta regata cal destacar l'anomenat "captiu nocturn", consistent en un ball executat per immenses bombetes il·luminades (els globus situats a una altura d'uns 150 mts. cremant gas líquid de color) al ritme de la música situades al llarg de la platja de Cala Millor. Aquest espectacle va ésser contemplat per una gran quantitat de gent vinguda de tots els indrets de l'illa, a més dels turistes.

També va prendre part per primera vegada a aquesta regata el globus "Bahia de Cala Millor" convertint-se en el globus "insígnia" de la regata.

També i paral·lelament a la Regata, l'associació hotelera organitzava el 1er Certamen de Fotografia "Bahia de Cala Millor". El tema era naturalment la regata de globus.

Després de l'èxit que ha suposat aquesta regata, l'organització ja comença a treballar

per la propera. La meta és aconseguir convertir aquesta trobada anual de globus de Cala Millor en la més important d'Europa i que la nostra badia sia un punt de referència i d'encontre durant tot l'any per tots els seguidors d'aquesta modalitat d'oci com és el vol en globus i que tanta acceptació té pels països del centre d'Europa., tant per les sensacions que es poden viure com pel sentit ecològic i d'aventura que té aquest esport.

Benvolguts amics:

Escriguèrem l'article que vos adjuntam immediatament després d'unes informacions aparegudes als diaris de Ciutat sobre un tema que ens preocupa en un doble sentit: la imprevisió i la improvisació amb què el govern de la CAIB disposa o lleva recursos en l'àmbit de l'acció social i l'atenció a col·lectius amb mancances personals o socials greus, tal és el cas de les persones amb discapacitat i el de les persones addictes a drogues. La petita història de l'article és que ha romàs endormissat a les redaccions del diaris de Ciutat un bon grapat de setmanes, fins que el "Dia del Mundo" el va publicar el passat diumenge dia 17 de març. Com que ja havíem pres la decisió d'enviar-vos-el aquesta mateixa setmana, hem refet la presentació que ara estau llegint i ens hem mantingut en el delit de fer ferma la decisió, tot i a pesar la seva publicació recent al diari.

El tema és realment greu, sobretot pels que vivim a la

part forana, on ningú va sobrat de recursos amb els que atendre els problemes propis com perquè ens vinguin a arreglar els dels veïnats. Potser el centre per a drogadependents no era volgut a la zona i per això es manté desert; potser, també, algunes persones tenen esperança de treballar-hi, qualsevol que sigui la seva dedicació. Tot això està molt bé, però, com és possible que s'hagin mantingut tants d'anys arreconats uns recursos (els doblers de la inversió o les pròpies instal·lacions físiques) quan en altres sectors fan tanta de falta?

Vos demanam, per tant, pugueu publicar el nostre escrit, encara que sigui en castellà (llengua en què l'escriguèrem per facilitar la seva lectura per part dels responsables polítics, que sembla que no llegeixen res del que s'escriu en català, pel cas que en fan).

Grup Bartomeu Catany

Ses Garrigues d'Amunt

El sofrit poble mallorquí ha pogut llegir a la premsa local en reiterades ocasions els diferents destins assistencials que, segons el dia, es feia comptes donar al centre *Ses Garrigues d'Amunt* de Biniali. Aquesta edificació sembla ésser que va néixer en l'òrbita del Projecte Home, per tal d'ubicar-hi una comunitat terapèutica de rehabilitació de drogadictes. Un cop gastats els milions públics corresponents (devers 135), vet aquí que el Projecte Home es desdriu de la seva primitiva intenció i ara diu que no, que ja no ha de menester aquest centre per als seus fins... (molt de poder ha de tenir aquesta entitat davant el Govern Balear per fer-los construir un centre i després permetre's el luxe de rebutjar-lo, sense que hi hagi res de nou). Bé, naturalment, sí que hi ha alguna cosa de nou: tenim un centre de nova construcció i cal donar-li alguna utilitat... encara que només sigui aparent. I és llavors quan s'esdevenen unes parides imaginatives i creatives de la Direcció General d'Acció Social per paliar aital desgavell de la planificació pública. Clar que l'esmentada DgdAS no està sola. Tot d'una compareixen a ajudar-la altres il·luminats i desinteressats planificadors, se'ls encén a tots la bombeta i, EUREKA!, troben la

solució ideal: *Ses Garrigues d'Amunt serà un Centre residencial per a turistes minusvàlids profunds europeus*. Quina barbaritat!, ho haguèrem de llegir un parell de vegades per assegurar-nos que ho havíem llegit bé. I, a més, els "experts en minusvàlues" (de la UNAC i de l'ONCE) s'encarregaran de la seva gestió... Els responsables del Govern de la CAIB dormiran de bell nou ben a pler, com passa sempre que es tracten temes de minusvàlids.

Aquest fet recent a la nostra comunitat (vegeu el Diari de Mallorca del 12/10/95, pàg. 17; i del 23/01/96) és un clar exponent d'una política assistencial duita a terme per la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social basada més en les necessitats de centres i edificis que no en les necessitats reals de la població minusvàlida. Quina vergonya per la Mallorca turística, les autoritats de la qual no són capaces de desenvolupar una línia de vacances integrada en els seus establiments normals per a les persones amb greus minusvàlues o limitacions, en primera línia de platja, amb serveis de recolzament a petits grups de visitants afectats.

Quina casta d'experts són aquests que acosellen la segregació, l'especi-

ficitat, la massificació, i, a més, s'avenen a col·locar els minusvàlids allunyats dels centres turístics, aïllats enmig d'una naturalesa amb un encant que difícilment podran gaudir? Quina necessitat hi ha de juntar les persones amb grans minusvàlues? No tenim, per ventura, a Mallorca prou instal·lacions hoteleres que poden aportar a aquestes persones una mica de felicitat turística, d'una manera natural i sense la necessitat de crear guetos a part? Quin empresari hotelerosaria explotar turísticament *Ses Garrigues d'Amunt* per la seva estratègica ubicació o per les característiques arquitectòniques o físiques de l'entorn en què es troba? Què passa, que per a les persones minusvàlides qualsevol cosa serveix?

Si la Conselleria té un centre nou, gairebé ja mig espanyat, i no sap què n'ha de fer, la pitjor solució serà sempre intentar aficar-lo a la brava en el sistema de serveis socials, i més especialment en un sector que es troba ja sobresaturat de centres, com és el d'atenció a persones amb minusvàlues. Només amb les quantitats milionàries desembutxacades per a la seva construcció i les inicialment previstes per al seu funcionament es podrien garantir vacances en primera línia de platja a moltes persones amb limitacions

platja a moltes persones amb limitacions greus, possiblement fins a l'any 2020.

Si la política assistencial s'ha de basar en les necessitats de les persones podem assegurar sense por d'equivocar-nos que els europeus afectats per minusvàlues greus no tenen la més mínima necessitat del centre de Ses Garrigues d'Amunt per poder venir a Mallorca i disfrutar de tot allò que els ofereix, del sol, de la festa o de la platja. És més, fins i tot pot ser que el centre atempti contra l'execució lliure dels seus drets com a visitants o turistes en vacances.

Però l'actuació del Govern Balear en Ses Garrigues d'Amunt demostra, a la fi, una desorientació absoluta en matèria d'atenció a persones amb minusvàlues, i un desconeixement, volem pensar que involuntari, dels plans d'integració. Una actuació, d'altra banda, encara que sem-

pre desafortunada, a la qual s'apunten la UNAC i l'ONCE, desautoritzant d'aquesta manera l'alt concepte en què se les té quant a capacitat organitzativa i als seus experts en *business administration*, unes entitats que haurien d'estar a favor de la integració total dels col·lectius que atenen, i demostrar que tenen les idees clares al respecte. Però en aquesta ocasió han demostrat que sí que les tenen clares, però en un altre sentit, especialment si les permet augmentar un *holding* de centres, el pes dels quals és de cada vegada més significatiu en el contexte d'una política assistencial de la Conselleria de Sanitat basada més en l'aspecte quantitatiu dels seus equipaments que no en el qualitatiu de solucionar les necessitats reals de les persones minusvàlides.

Encara que sapiguem que serveix de ben poc, com quasi sempre, no volem

deixar de recordar als responsables de la Conselleria que segurament encara són a temps de rectificar, maldament només sigui per la responsabilitat que tenen en la bona gestió dels doblers públics, i sense insistir en la coherència de les seves actuacions, i en l'existència o no d'un vertader projecte assistencial que justifiqui la seva existència. Perquè, en qualsevol cas, per iniciatives d'aquesta casta, ja hi ha, que sapiguem, una Conselleria de Turisme (que, per cert, no sap o no contesta la realitat que una part dels seus clients potencials pot patir algun tipus de limitació o minusvàlua). Amb l'actuació a Ses Garrigues d'Amunt es va consolidant un desgavell que, en fi, abans de resoldre'n alguna, encobrirà moltes altres necessitats prioritàries que són desateses de les persones amb minusvàlua a Mallorca.

Plou a Sant Llorenç

Com que no són gaire les vegades que algun extern bravegi la feina de llorencins, reproduïm aquí un article signat per Carlos Garrido i publicat al diari "Balears" el dia 19 de març.

Cada vespre pos "El Temps" de TV3 per tèmer-me del temps que ha fet a Sant Llorenç des Cardassar, el nostre epicentre meteorològic, el baròmetre de totes les Balears. La xerrameca dels "homes del temps" inclou un sèrie de termes habituals: l'anticicló de les Açors, temporal a l'Estret, la borrasca del nord d'Europa... i les precipitacions i temperatures de Sant Llorenç des Cardassar.

No hi ha dia en què la previsió meteorològica de TV3 no inclogui una referència a aquest terme mallorquí, que, per lo vist, constitueix una espècie de meridià de Greenwich de la cosa atmosfèrica.

Allà tenim Tomàs Molina mostrant-nos mapes i gràfics de precipitacions, "Pluges a l'Empordà, fortes tem-

pestes al Maresme, i cinc litres i mig a Sant Llorenç des Cardassar". O a Anna Rius davant el mapa del Meteosat; "estones de sol a la costa catalana i, hores d'ara, un cel ennuvolat a Sant Llorenç des Cardassar".

El Govern en ple hauria de premiar la callada labor d'aquest informant meteorològic que ha estat capaç d'anular els centres de Portopí o Son Sant Joan. Una medalla a la promoció meteo-

rològica, per haver aconseguit popularitzar en tota la zona de cobertura de TV3 el simpàtic municipi de Sant Llorenç. Sigui qui sigui, treballa intensament i amb efectivitat, fins al punt que, quan dius a Catalunya que vius a Mallorca, responen: "Ah, a Sant Llorenç des Cardassar?". I és que la nostra illa té tres grans símbols cara a l'exterior: l'ensaimada, la sobrassada i el temps que fa a Sant Llorenç.

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

El dia 20 d'abril va esser utilitzat per darrera vegada el forn de fundició de Art Blau, propietat de Felip Forteza, membre del consell de redacció de Flor de Card. Com que és probable que en el futur no se'n torni parlar gaire, d'aquesta fundició, i essent un altre dels oficis que van desapareixent per donar pas a les grans empreses especialitzades, hem cregut interessant fer una petita entrevista al nostre col.laborador, a fi que ens conti quatre coses del què havia estat la fundició de Art Blau i del que feren per acomiadar definitivament aquest ofici.

En primer lloc i per desfer malentesos, lo que desapareix és sa fundició, no sa ferreria i sa tenda de Art Blau, no és ver?

Si. En es reportatge que va publicar es Diario de Mallorca pareixia, segons com se llegís, que tancàvem es negoci, quan sa realitat és sa contrària, ja que llevam sa fundició per fer més lloc per sa ferreria.

Quan se va instal.lar?

Fa devers 40 anys, quan mon pare va posar es taller.

En què consisteix es forn?

Bàsicament en un forat subterrani que s'encalenteix amb un cremador d'oli o gasoil, i un ventilador per donar-li força. El recipient és de ciment refractari amb un tractament especial.

Què era lo que fèieu, bàsicament, a sa fundició?

Peces de zinc, de llautó, llumeneres, anses de braser, trofeus... i motlos, eines i altre material per utilitzar en es taller.

Quan va deixar de funcionar?

Fa devers 20 anys. Va arribar un moment que ja no era pràctic ni econòmicament rentable. Fèiem un treball artesà i de qualitat, però que no era competitiu.

Per què el llevau?

Perquè volem fer reformes en es taller i hem de menester espai. Sa fundició avui ja no té un futur comercial, i només la conservàvem per s'aspecte sentimental.

En què va consistir sa festa de cloenda d'es forn?

S'idea va sortir d'en Pep Lluís Julve, que és un jove empleat d'es taller que duu molta idea, i jo. En parlàrem an en Llorenç Ginard i decidírem elaborar algunes figures perhom; una germana d'en pep Lluís treballa p'es Diario de Mallorca i va voler fer un

reportatge, i na Margalida de s'Estudi mos va fer un parell de fotos. També hi havia alguns amics de Sant Llorenç i Manacor.

Quin procés seguïreu?

Es *Manual del fundidor*, un antic llibret que ja utiultzava mon pare. La tècnica es deu de la "cera perduda". Una de ses figures consistia en una còpia de sa meva mà: primer vaig fer un negatiu de fang i el vaig omplir de cera, que me va donar una còpia en positiu de sa mà; llavors la vaig posar dins un motlo de ferro i el vaig acabar d'omplir amb terra de fundició, deixant un forat d'entrada i un altre de sortida; tot seguit col.locàrem es motlo dins un forn elèctric quer va fer que sa terra se secàs i s'en-

durís, al temps que sa cera se fonia i sortia per un d'es forats. A continuació fonguérem es llautó i l'abocàrem dins es motlo. Al cap d'un cert temps ja va ser fred i el treguérem.

Què és es llautó?

Una aleació d'aram i zinc, poc més o manco amb sa proporció de dos per un. S'aram, que és es coure elaborat, li dona duresa i es zinc cohesió. Si en lloc de zinc hi mesclàvem estany tendriem es bronze.

Va sortir tot així com esperàveu o féreu alguna errada?

En general va anar bé, però mos equivocàrem en algunes coses que només sa pràctica ensenyava.

Josep Cortès

Aproximació a l'avantguarda a Mallorca, 1959-1982

Gabinet de Premsa del Govern Balear

El dia 28 de març es va inaugurar a Sa Llonja l'exposició *Aproximació a l'avantguarda a Mallorca, 1959-1982*. Aquesta mostra, organitzada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, recull l'obra de 150 artistes, autòctons i estrangers, realitzada en un període que abasta vint-i-tres anys de la història plàstica de Mallorca, caracteritzat per la voluntat de renovació estètica i de modernització de l'art.

Aquesta etapa comença l'any 1959 amb la fundació del grup TAG0 i acaba el 1982 quan es realitza, a Palma, l'exposició de Miquel Barceló al Col·legi d'Arquitectes. Una exposició que coincideix amb l'inici de la dècada dels vuitanta, moment en què comença a valorar-se, fins i tot a nivell internacional, el treball d'artistes joves que treballaven a Mallorca, i quan el mercat de l'art va rebre un impuls important.

L'exposició de Sa Llonja permet conèixer l'obra dels grups d'avantguarda que es crearen a Mallorca: Tago,

Es Deu des Teix, Bes, Ensenya I, Criada, Taller Lluàtic, Espai Obert i Termo Nuclears. A més, es mostra l'obra d'artistes que treballaren de manera independent, sense integrar-se en cap col·lectiu.

Cal destacar que l'exposició *Aproximació a l'avantguarda a Mallorca, 1959-1982* és la primera que es realitza sobre aquest període artístic. Una etapa cronològicament no molt llunya-

na, però que mai no s'havia mostrat com una continuïtat sinó, que només s'havia presentat per parts.

L'exposició, a més de les pintures més representatives d'aquest moviment, inclou la presència d'objectes carismàtics i una quantitat important de documentació gràfica i de premsa que ajudaran a situar el tema en el context històric que li correspon.

Joieria Garcia Lis

els ofereix una col·lecció de joies per al "Dia de la Mare '96"
en exclusiva per a Sant Llorenç

Carrer Major, 47 * Sant Llorenç des Cardassar * Tel. 838351 i (908) 436083

MOTS ENCREUATS

Horizontals: 1.-Goma aràbica. Escrit formal en què és constatat un fet. 2.-Condensar, reduir a termes breus allò que ha estat dit o escrit. Sol longitudinal que fa l'arada. 3.-La segona. Que no dura sinó un dia. mil. Símbol de l'oxigen. 4.-Títol de cortesia que s'anteposa als noms propis de persona. Animar el foc re-movent els troncs perquè cremin millor. Dret. 5.-Acció d'ajudar. Lloança. 6.-Fortificar, donar força a alguna cosa. Cin-quanta. Consonant. 7.-Terminació verbal. Consonant. Lloc plantat de botges. 8.-Abans. Despresa de calor i llum produïda per al combustió d'un cos. Qualsevol sal de l'àcid úric. 9.-Aixecar. To. 10.-Metall groc. Mig anatòmic. Res. L'esquedra d'un ganivet. 11.-Cinc-cents. Semblar per l'aspecte. 12.-Terminació verbal. Símbol de l'alumini. Nota musical. Fósfor. Símbol del sofre.

Verticals: 1.-Herba de mal de pedra. Poema. 2.-Nota musical. Deixar per un altre dia. Consonant. 3.-Ruc. El principi de bufada, al revés. Afirmació. La primera. 4.-Lloc on bufa sempre el vent. Planxa. 5.-Fer la mateixa cosa que un altre. Nom de diverses gramínies autòctones com el fenàs de cuca. 6.-Minució. Acudir de cop molta gent a un indret. 7.-Mesura de superfície equivalent a un decà-metre quadrat. Pedra. Article definit masculí. 8.-Dins els dos buits següents, les consonants d'arri. Consonant. Persona del sexe femení. 9.-Cara del dau marcada amb un punt. Cinquanta. Pebret. La lletra vint de l'alfabet. 10.-Terreny planer

més o menys ample situat al fons d'una clotada. Individu com a formant part d'una col·lectivitat. 11.-Les consonants de tel. Al revés, en heràldica groc. Arrassar. 12.-Atansar una cosa a una altra fins a posar-les suaument en contacte. En el bou, moltó i altres animals, la part més alta del cap, la regió compresa entre les dues banyes. Símbol del sofre.

SOLUCIONS

Horizontals: 1.-Arabina. Acta. 2.-Resumir. Solc. 3.-E. Efimer. M. O. 4.-Na. Atiar. Ert. 5.-Ajuda. Lloa. 6.-Roborar. L. R. 7.-Ir. R. Botjar. 8.-Ans. Foc. Urat. 9.-Aixecada. So. 10.-Or. Ana. O. Cas. 11.-D. Aparentar. 12.-Ar. Al. La. P. S.

Verticals: 1.-Arenaria. Oda. 2.-Re. Ajor-nar. R. 3.-Ase. Ub. Si. A. 4.-Bufador. Xapa. 5.-Imitar. Fenal. 6.-Nimi. Abocar. 7.-Area. Roca. El. 8.-RR. T. Dona. 9.-As. L. Jua. T. 10.-Comellar. Cap. 11.-Tl. rO. Rasar. 12.-Acotar. Tos. S.

BROU DE LLETRES

R T S L B C S A L L A T
Q F S I B T C A M P O S
A R O O P A N S R O L T
S G E L L O M M H R I N
A C F V K L F L I R E A
T F I B E D E L J E H N
R A G D A X L R K R I R
A D I A G L A T I E S O
J I B H A I N C R S A L
M T U L C A I E I A N Ç
I A L E Z R T S U L T A
L D L M O I X Q T C R D
A R E V R E S N O S C E
P I T E G D F A M B S D

Dins aquest brou de lletres hi trobareu els noms de deu pobles de l'illa de Mallorca.

Solució: Sòller, Calvià, Campos, Llubi, Felanitx, Algaida, Artà, Son Servera, Porreres i Montuïri.

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Urgències	061
Jutge	56 90 46
Clavegueram	81 03 59
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina Atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joièria Femenias

*l·listes de noccs
objectes de regal*

Rector Pascual, 8

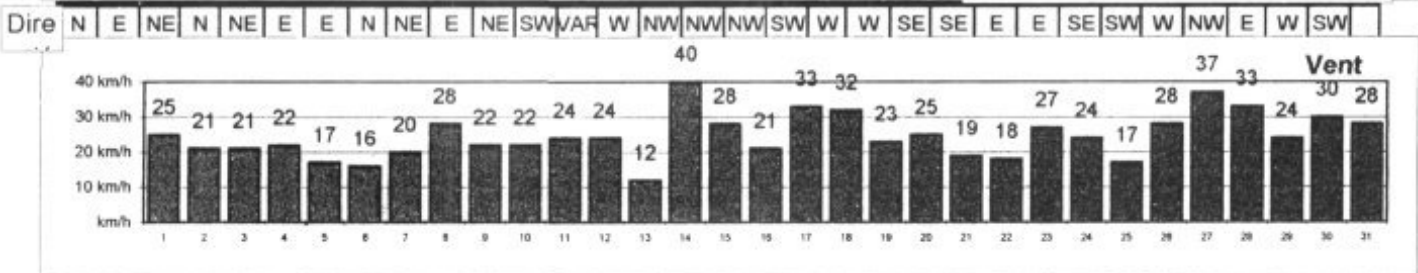
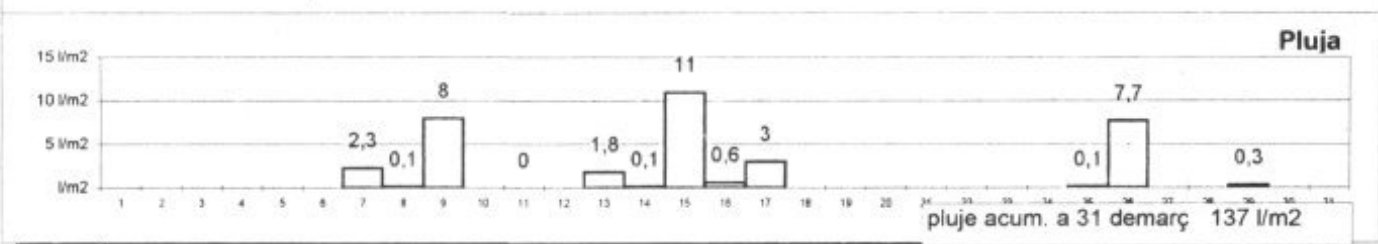
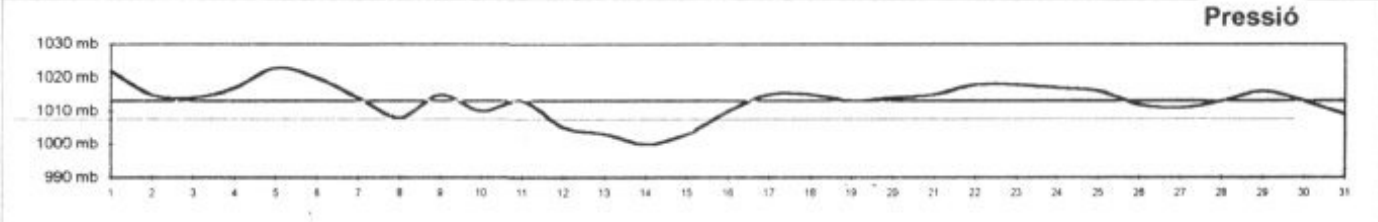
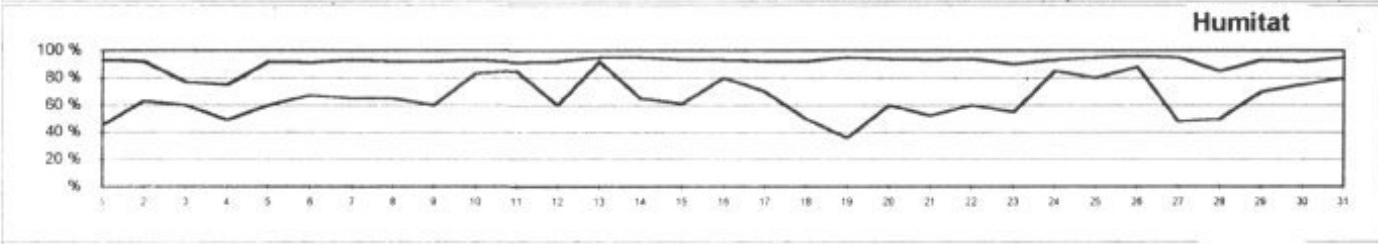
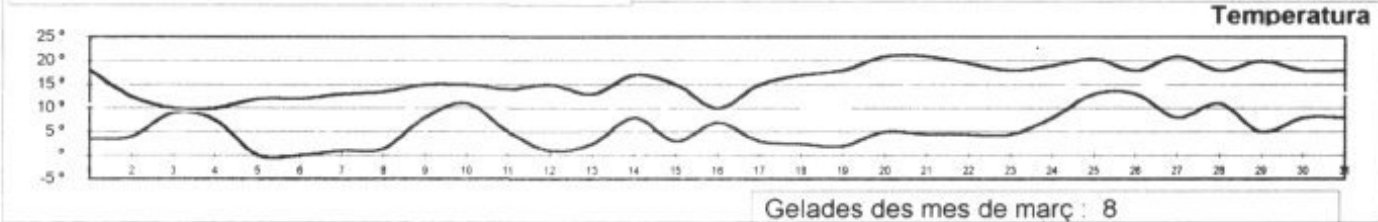
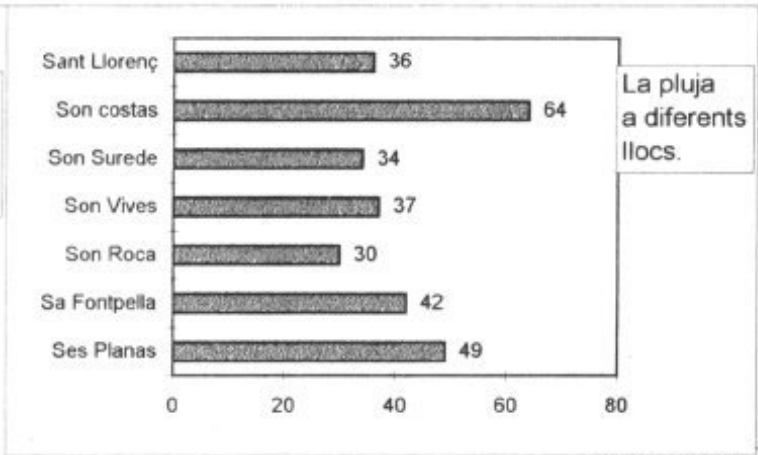
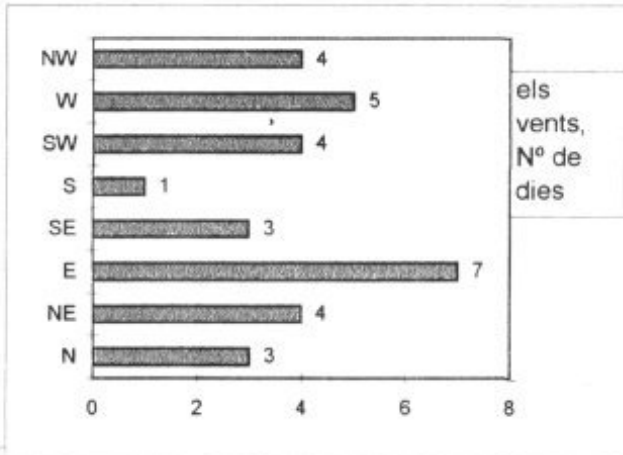
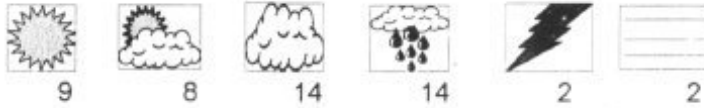
Tel. 569072

Sant Llorenç des Cardassar

AIXÍ VA ESSER EL MARÇ DEL 96

Ca'n Xesc

Estació B-480
 Sant Llorenç

Fotografies de Jaume Salas

